Ügyszám: 54/P/2008-9.

Tisztelt Uram!

Az Ön adatvédelmi biztoshoz írt beadványa szerint nem ismerhetőek meg a bejegyzett idegenvezetőként tevékenykedőkre vonatkozó információk, mert a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: MKEH) honlapján nincsenek közzétéve a nyilvántartási adatok és kérésre sem szolgáltatnak adatot arról, hogy egy adott személy szerepel-e a nyilvántartásban.

Az ügyben 2008. január 16-án az MKEH főigazgatójához fordultunk, tájékoztatást és álláspontja kifejtését kérve. A meglehetősen szűkszavú válasz miatt 2008. február 14-én újabb megkeresést írtunk, de a főigazgató továbbra sem adott megfelelő választ.

Tájékoztattam az MKEH-t arról, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 25-26. §-a alapján az adatvédelmi biztos figyelemmel kíséri a személyes adatok védelmének, a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok nyilvánossága érvényesülésének feltételeit, továbbá javaslatot tehet az adatkezelést érintő jogszabályok megalkotására, módosítására. *„Az adatvédelmi biztos a feladatai ellátása során az adatkezelőtől minden olyan kérdésben felvilágosítást kérhet, az összes olyan iratba betekinthet, illetve iratról másolatot kérhet, adatkezelést megismerhet, amely személyes adatokkal, közérdekű adatokkal vagy közérdekből nyilvános adatokkal összefüggget.”*

Az eddigi adatvédelmi biztosi gyakorlat alapján az ügyben kialakított állásfoglalásomról az alábbiakban tájékoztatom:

Az Avtv. 2. §-a 1. pontjának megfelelően az idegenvezetők adatai személyes adatoknak minősülnek. Személyes adat akkor kezelhető illetve akkor hozható nyilvánosságra, ha az érintett ehhez hozzájárul vagy törvény így rendelkezik [Avtv. 3. § (1), (4) bekezdés]. Nyilvánosságra hozatalnak minősül, ha az adat bárki számára hozzáférhető (Avtv. 2. § 11. pont).

Az idegenvezetésről szóló 41/1995. (VIII. 31.) IKM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 8. §-a szerint az idegenvezetők adatait – név, igazolványszám, beszélt nyelv - évente közzé kell tenni a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium hivatalos lapjában, ha az idegenvezető hozzájárul. Tehát a közzététel jogalapja ebben az esetben az érintett hozzájárulása. Különbséget kell tenni a közzététel és a nyilvánosságra hozatal, illetve az egyedi adatigénylés alapján történő hozzáférhetővé tétel és a „pro-aktív”, külön kérés nélküli közzététel között. A közzététel a nyilvánosságra hozatal egy formája, vagyis az idegenvezetők fent megjelölt, közzéteendő adatai nyilvános adatoknak tekintendőek. A hozzáférhetővé tétel módja az adat jogi minőségét nem befolyásolja: egy adat a jogszabályi rendelkezések alapján vagy nyilvános vagy nem nyilvánosnak tekintendő. A nyilvános adatokat bárki megismerheti.

Ön tájékoztatást kért az MKEH-tól arról, hogy egy bizonyos személy bejegyzett idegenvezető-e, vagyis szerepel-e az idegenvezetők nyilvántartásában. Az MKEH megtagadta a tájékoztatást személyiségi jogi sérelemre hivatkozva. Álláspontom szerint nem fogadható el egy adatkérésre adott válaszként, ha az adatkezelő általánosságban személyiségi jogi sérelem utal, mert ezzel kikerüli a válaszadás megtagadásának pontos jogszabályi megindokolását. Az MKEH főigazgatója kérdésünkre sem tekintette át, hogy az idegenvezetők nyilvános adatairól való adatkérés teljesítendő-e és ennek mi a jogszabályi alapja. Nem válaszolt arra sem, hogy milyen személyiségi jogi sérelmet okozhat az, ha az adott idegenvezető hozzájárulása alapján már közzétett, nyilvános, vagyis bárki által megismerhető adatokról egyedi adatkérésre is választ adnak, illetve tájékoztatást adnak arról, hogy a

közzététel időpontjához képest a kért adat pontos, helyes-e (továbbra is szerepel-e az idegenvezető a nyilvántartásban).

Álláspontom szerint a nyilvános adatokról való tájékoztatás nem okoz jogsérelmet, és az MKEH jogszerűen járna el, ha az ilyen egyedi adatkérésekre válaszolna. Ennek nem akadálya az adat személyes adat jellege, mert személyes adat is lehet nyilvános. A tájékoztatás annál is inkább indokolt, mivel a Rendelet 9. §-a szerint *„idegenvezetőként csak az e rendeletben meghatározott feltételeknek megfelelő személy foglalkoztatható”*. E jogszabályi előírás csak megfelelő információk birtokában teljesíthető, vagyis az idegenvezetőket foglalkoztatni kívánó szerveknek meg kell adni a lehetőséget, hogy az idegenvezetők bejegyzettségéről tájékozódjanak, mivel csak így tudnak a jogszabályi rendelkezésnek eleget tenni. A Rendelet azonban a közzétételen kívül nem szabályoz egyéb adatmegismerési lehetőséget, nem rendezi az adatszolgáltatás, az egyedi adatigénylés módját.

A Rendelet évente egyszeri közzétételt ír elő. Ebből kifolyólag a közzétett lista csupán a közzététel időpontjában naprakész, és egy statikus állapotot mutat. Vagyis nem állapítható meg biztonsággal, hogy egy adott személy még/már nyilvántartásba van-e véve, illetve, hogy egy adott időpontban kik jogosultak idegenvezetői tevékenység végzésére. Az Avtv. 7. §-a szerint a kezelt személyes adatoknak - az adatkezelés fogalmába (Avtv. 2. § 9. pont) beleértendő a nyilvánosságra hozatal is – pontosaknak, teljeseknek, és ha szükséges időszerűeknek kell lenniük.

A jogi szabályozásra vonatkozó további észrevételem, hogy a Rendelet nyomtatott tárcalapban való közzétételről szól. Az internet korában az elektronikus közzététel szolgálja jobban a nyilvános adatokhoz való hozzáférést, ezért a nyomtatott formában való közzététel helyett/mellett célszerű lenne gondoskodni az MKEH honlapján való közzétételről is, hasonlóan az utazásszervezők adatainak közzétételéhez. Ezt indokoltnak tartom annak figyelembe vétele mellett is, hogy a Turisztikai Értesítő – melyben az idegenvezetők adatai szerepelnek – az interneten is elérhető. Javaslatom tehát, hogy a nyilvános adatok megismerhetőségét a jogi szabályozás ne szűkítse le a tárcalapban való közzétételre.

Megjegyzem, hogy az MKEH az adatok szaksajtóban való megjelentetéséhez kéri az érintettek hozzájárulását, ami nem pontosan felel meg a Rendeletben meghatározottaknak (GKM hivatalos lapjában való közzététel), ezért a hozzájárulás kérésére vonatkozó előírások közül a tájékozott hozzájárulás érvényesülése kétségbe vonható (Avtv. 2. § 6. pont).

Az ügy kapcsán ismételten hangsúlyoznom kell, hogy személyes adatok kötelező kezeléséhez törvényi felhatalmazás szükséges. Amennyiben az adatkezelés – például az adatok közzététele - önkéntes döntésen alapul, akkor jogalap lehet az érintett hozzájárulása. Az MKEH által végzett egyéb adatkezelés, nyilvántartásba vétel azonban kötelező adatkezelésnek minősül, mivel ez az idegenvezetői tevékenység végzésének feltétele. Az Avtv. 3. § (1) bekezdése alapján személyes adat kezeléséről törvényben kell rendelkezni. Ezzel összhangban lévő rendelkezést tartalmaz a Ket. 86. §-ának (1) bekezdése, mely szerint személyes adatok nyilvántartását csak törvény írhatja elő. Az idegenvezetésről szóló szabályokat azonban rendeleti szinten határozták meg, így az idegenvezető adatainak kezelését és nyilvántartását miniszteri rendelet szabályozza, ami viszont ellentétes a hivatkozott törvényekkel.

Állásfoglalásomat az MKEH főigazgatójának is megküldtem, és felkértem, hogy állásfoglalásom alapján tekintse át Hivataluk adatkezelési gyakorlatát, és a nyilvános adatokra vonatkozóan teljesítse az egyedi adatkéréseket.

Tájékoztatom, hogy levelemmel egyidejűleg a jogalkotóhoz fordulok a jogi szabályozás felülvizsgálatát kezdeményezve annak érdekében, hogy az állásfoglalásomban jelzett adatkezelési problémák rendeződjenek.

Budapest, 2008. május 14.

Üdvözlettel,

az adatvédelmi biztos jogkörében eljárva:

Dr. Szabó Máté

az állampolgári jogok országgyűlési biztosa